

**სასკოლო განათლების ორგანიზების ახალი
ვიზიონი**

სკოლაში სწავლების ორგანიზაციის ძირითადი ფორმა არის გაკვეთილი. თანამედროვე ეტაპზე გაკვეთილი განსაკუთრებულ აქტუალობას იძენს, რადგან მასწავლებლის საქმიანობის შეფასების ახალ სისტემაზე გადასვლა იწყება. ვგულისხმობთ მასწავლებლების პროფესიული განვითარების სქემაში ჩართვას და ამ სისტემის ამოქმედებას. მასწავლებლის პროფესიული განვითარების სქემა აერთიანებს მასწავლებლობის უფლების განახლებისათვის აუცილებელ გზებსა და საშუალებებს, რაც განსაზღვრულია „ზოგადი განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონით (მასწავლებლის პროფესიული განვითარება) (*ზმსკ, მუხლი 217*).

მასწავლებლის ნებისმიერი საქმიანობა გაკვეთილზე განხილდება როგორც მოსწავლეთა საპასუხო საქმიანობა, რა და როგორია ამ საქმიანობის შედეგი, როგორ უკავშირდება ის გაკვეთილის მიზნებს. ამდენად, მეტად მნიშვნელოვანია მასწავლებლის მიერ გაკვეთილის ორგანიზება, გაკვეთილის მომზადების პროცესში დასახული მიზნები, საშუალებები, შედეგები.

გაკვეთილის სტრუქტურა მოიცავს სასწავლო პროცესის თანმიმდევრულ ნაბიჯებს, მასწავლებლისა და მოსწავლეების მოქმედებას. გაკვეთილის ნაწილები, მისი ფაზები, ეტაპები და მათი თანმიმდევრობა გაკვეთილის მიზნითა და შინაარსით უნდა იყოს განპირობებული. მნიშვნელოვანია მოსწავლეთა ცოდნისა და ჩვევების საწყისი მონაცემები (წინარე ცოდნა) და ის კონკრეტული პირობები, რომელშიც იგი წარიმართება.

ამავე დროს, განათლების ტრადიციული მოდელი, რომელიც გულისხმობს არსებული ცოდნისა და მზა წარმოდგენების გადაცემას მასწავლებლის და სახელმძღვანელოების მეშვეობით, ჩვენს საგანმანათლებლო სივრცეში ჯერ კიდევ წამყვან ფორმად რჩება. თუმცა, ახალი კვლევები მოწმობს, რომ იმ პირებს, რომლებიც ამ სისტემით იღებენ განათლებას, ჩვეულებრივ, არ გააჩნიათ ახალ სიტუაციაში საკუთარი ცოდნის გამოყენების, რთულ პირობებში ურთიერთდამოკიდებულების, რეალური პრობლემების მოგვარებისა და საქმისადმი შემოქ-

მედებითი მიდგომის გამოცდილება. შესაბამისად, განათლების არსებული მოდელი არ არის სათანადოდ ეფექტიანი 21-ე საუკუნეში აუცილებელი უნარ-ჩვევების მისაღებად (*Essential Skills for the 21st Century*).

ამავე დროს, სასწავლო პროცესზე ჩვენი მრავალწლიანი დაკვირვების შედეგად მიღებული დასკვნები და მეთოდური რეკომენდაციები ანალოგიურია მიდგომის - *The Flipped Classroom*, იგივე, შებრუნებული საკლასო ოთახი (www.knewton.com/flipped-classroom/), რომლის მიხედვით, გაკვეთილი ისეთი სახით უნდა წარიმართოს, რომ შესაძლებელი იყოს მოსწავლეთა შემეცნებითი უნარების განვითარება, მიღწეული იყოს მოსწავლეებში მაღალი სააზროვნო უნარების განვითარება.

ჩვენ მიერ სასწავლო პროცესის შესწავლა გვიჩვენებს, რომ რაგინდ მცირე იყოს კლასში მოსწავლეთა რაოდენობა, ფაქტობრივად, საკლასო ოთახში მიმდინარეობს მოსწავლეთა ცოდნის შემოწმება და ახალი მასალის გაცნობა (რაც ბლუმის ტაქსონომიის მიხედვით წარმოადგენს ცოდნისა და გაგების საფეხურებს), ახალი მასალის განმტკიცება კი, საგაკვეთილო დროის სიმცირის გამო, საშინაო დავალების სახით ხორციელდება. სწორედ, საგაკვეთილო დროის გაზრდის მიზნით, სასურველია, ახალ მასალას გაეცნონ მოსწავლეები წინასწარ, დამოუკიდებლად, საშინაო დავალების შესრულების გზით, ხოლო ახალი მასალის განმტკიცება განხორციელდეს გაკვეთილზე. ეს პროცესი ბლუმის ტაქსონომიის გათვალისწინებით მიიღებს შემდეგ სახეს: ცოდნა და გაგება, როგორც აზროვნების ქვედა დონე, განხორციელდება შინ, საშინაო დავალების სახით, ხოლო აზროვნების მომდევნო საფეხურები - გამოყენება და აზროვნების მაღალი დონის საფეხურები - ანალიზი, შეფასება და სინთეზი განხორციელდება კლასში, გაკვეთილზე. ფაქტობრივად, ამ გზით, ახალი მასალის ახსნისთვის საჭირო დრო გამოთავისუფლდება და სწორედ, დროის ამ მონაკვეთში, მრავალფეროვანი სასწავლო აქტივობების სწორად შერჩევითა და შესრულებით შესაძლებელი გახდება მოსწავლეებში მაღალი სააზროვნო უნარების განვითარება.

სამუაზიანი (ABC) მოდელის მიხედვით გაკვეთილი ზოგადად ასეთ სახეს მიიღებს:

A ფაზა - გამოწვევა (მოლოდინების განსაზღვრა):

- საორგანიზაციო მომენტი;
- შეფასების რუბრიკების გაცნობა.

В ფაზა - შინაარსის რეალიზება (ცოდნის კონსტრუირება):

- მოსწავლეთა მიერ დამოუკიდებლად შესწავლილი მასალის ანალიზი, მაგ.: კორნელის ცხრილის ანალიზი.

ამ ეტაპზე მნიშვნელოვანია გამოწვევის ფაზაზე გაღვივებული ინტერესისა და იმპულსის შენარჩუნება.

С ფაზა - რეფლექსია (გამთლიანება):

- ახალი მასალის განმტკიცება მრავალფეროვანი აქტივობების შესრულებით.

მნიშვნელოვანია ძირითადი იდეების შეჯამება, ჩამოყალიბებული შეხედულებების გაზიარება, მიღებული ცოდნის თეორიული და პრაქტიკული მნიშვნელობის განსაზღვრა, ანალიზის, შეფასებისა და სინთეზისათვის საჭირო ახალი შეკითხვების ჩამოყალიბება, სასწავლო პროცესში საკუთარი მონაწილეობის შეფასება და სხვ.

- დასკვნით ეტაპზე გაკვეთილის შეჯამება, მოსწავლეთა შეფასება, საშინაო დავალების მიცემა.

ფაქტობრივად, საშინაო დავალების მიცემით შეიძლება გაკვეთილის ბოლოს კვლავ მიღწეული იყოს გამოწვევის ფაზა და მოსწავლეების ახალი მასალით დაინტერესება, რაც ხელს შეუწყობს მათ მიერ შესასწავლი მასალის შინ, დამოუკიდებლად გაცნობას ცოდნისა და გაგების დონეზე, ახალი ცოდნის კონსტრუირებას, ძირითადი საკითხებისა და ქვესაკითხების გამოკვეთას, შეკითხვების დასმას და სხვ., შესაბამისად, სქემათა თეორიის გამოყენებას, მაგალითად, კორნელის ცხრილის შევსება, რომელიც მოითხოვს ჩანაწერების ან ნახატების შესრულებას, საკვანძო სიტყვების, მნიშვნელოვანი სახელების ან თარიღების, დიაგრამების, ფორმულების და სხვ. ჩაწერას.

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, სწავლების აღნიშნული მიდგომის მიხედვით, ახალი მასალის განმტკიცება მოხდება კლასში მრავალფეროვანი აქტივობების გამოყენებით, მნიშვნელოვანია სასწავლო სტრატეგიებისა და აქტივობების სწორად შერჩევა და გაკვეთილზე მათი გამოყენება-შესრულება. შეიძლება მასწავლებელმა აზროვნების დონეების შესაბამისად გამოიყენოს მიმართვები (ან სიტყვები), მაგალითად, გამოყენების დონეზე: დააღაგე, აღწერე, განსაზღვრე, გაიხსენე, შეარჩიე, დააკავშირე; ანალიზის დონეზე - გააანალიზე, შეადარე, გაზომე,

შემოწმე, ჩაატარე ექსპერიმენტი, გამოსახე გრაფიკულად, ააგე დიაგრამა; შეფასების დონეზე - შეაფასე, დაასაბუთე, გამოიკვლიე, მოიყვანე არგუმენტები; სინთეზის დონეზე - შეიმუშავე გეგმა, შექმენი, ააგე, გადაამოწმე, გარდაქმენი, ააწვეე, შეცვალე, შეიმუშავე ჰიპოთეზა და შეამოწმე და სხვ.

კრიტიკული აზროვნების უნარი ყველაზე მჭიდროდ ბლუმის ტაქსონომიის ყველაზე მაღალ - V და VI საფეხურებთან არის დაკავშირებული. ამ კლასიფიკაციის მიხედვით, ინფორმაციის შენახვა და გახსენება ინტელექტუალური აქტივობის ყველაზე დაბალი საფეხურია; I საფეხურზე - ახალი ფაქტების გაცნობა, ახალი წესების განმარტება, II საფეხურზე - გასაგები ენით ახალი ცნებების და ინფორმაციის მოკლედ შეჯამება. სწავლების აღნიშნული მიდგომის მიხედვით, სწორედ, ახალი ფაქტების გაცნობა, წესების განმარტება, გასაგები ენით ახალი ცნებების და ინფორმაციის მოკლედ შეჯამება ხორციელდება მოსწავლის მიერ შინ დამოუკიდებლად, საშინაო დავალების შესრულებით. მომდევნო საფეხურები გრძელდება საკლასო ოთახში მოსწავლეთა მიერ სასწავლო აქტივობების შესრულებით. მაგალითად, გამოყენების საფეხურზე მასწავლებელი დაავალებს მოსწავლეებს მოიძიონ რეალური სიტუაციები, რომლის დროსაც ისინი გამოიყენებენ მიღებულ თეორიულ ცოდნას. ანალიზის საფეხურზე მოსწავლეები გამოყოფენ საკითხის სხვადასხვა მხარეს, შეადარებენ ერთმანეთს, პროცესს დაშლიან ნაწილებად. შესაძლოა ამ ეტაპზე მასწავლებელმა მოსწავლეებს ჩაატარებინოს ექსპერიმენტი, ასევე, დაავალოს კონკრეტულ თემასთან დაკავშირებით სხვადასხვა ფაქტის მოძიება, მათ შორის, მსგავსებისა და განსხვავების დაფიქსირება. შეფასების საფეხურზე მასწავლებელი გეგმავს დისკუსიას, სადაც მოსწავლეებთან ერთად განიხილავს შესწავლილი თეორიის ან მიდგომის პრაქტიკულ და თეორიულ საკითხებს, სთხოვს მათ გამოიყენონ არგუმენტები ამ თეორიის პრაქტიკული დანიშნულების წარმოსაჩენად (ან უარსაყოფად), იმართება დებატები. სინთეზის საფეხურზე მოსწავლეებს შეუძლიათ კონკრეტული ფაქტების თუ მოვლენების გათვალისწინებით მოიფიქრონ პრობლემის გადაჭრის გზები, შეიმუშაონ ჰიპოთეზები, დასახონ შემოწმების გზები და სხვ. მნიშვნელოვანია, რომ მოსწავლეებმა აქტივობები შეასრულონ ერთობლივად, მასწავლებელმა სწორად შეარჩიოს

მუშაობის ფორმები: ინდივიდუალური – წყვილებში - ჯგუფებში, მოწავლეებმა შეასრულონ ჯგუფური დავალებები.

ამდენად, სწავლების ახლებური მიდგომით გაკვეთილზე გაიზრდება მოსწავლეთა ჩართულობა, გაღრმავდება სწავლისადმი ინტერესი, შესაძლებელი გახდება ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული გამჭოლი პრიორიტეტული კომპეტენციების (ესგ, 2011-2016, თავი VIII) და 21-ე საუკუნის უნარების განვითარება ([www.tpdc.ge/essentials/.../21st_Century_Skills Essential Skills for the 21st Century](http://www.tpdc.ge/essentials/.../21st_Century_Skills_Essential_Skills_for_the_21st_Century)).

აქვე აღვნიშნავთ, რომ სამცხე-ჯავახეთის მხარის საჯარო სკოლების დაწყებითი კლასების მასწავლებლებთან ამ მიმართულებით დაწყებული გვაქვს მეთოდური მუშაობა. მათთან ვატარებთ ინდივიდუალური სახით კონსულტაციებს, ვაკვირდებით სასწავლო პროცესს. მნიშვნელოვანია, რომ სწავლების ახლებური მიდგომით შესაძლებელია მოსწავლეთა გააქტიურება, გაკვეთილზე მთელი კლასის ჩართვა, მოსწავლეთა შესაძლებლობების გათვალისწინება, დიფერენცირებული სწავლების განხორციელება.

გვიქრობთ, აღნიშნული მასალა მასწავლებლებს დახმარებას გაუწევს პროფესიულ განვითარებაში, ეროვნული სასწავლო გეგმის წარმატებით რეალიზაციაში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

ზგმსკ, მუხლი 217 - „ზოგადი განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონი, მუხლი 217.

www.knewton.com/flipped-classroom/

ესგ, 2011-2016, თავი VIII – ეროვნული სასწავლო გეგმა, 2011-2016, თავი VIII.

THE NEW APPROACHES THE ORGANIZATION OF SCHOOL EDUCATION

Summary

The traditional model of education, which involves the transfer of knowledge and the finished performance through teachers and textbooks/guidelines, our education system still remains the leading form. However, new research indicates that the those individuals who receive education in the system, normally, lack of experience to use their own knowledge to new situations, in difficult conditions of interdependence, the addressing real problems of solving and the creative approach. Accordingly, the current model of education, is not very effective in the 21st century general skills necessary to get.

Precisely, in this work the author discusses a new approach to learning, whereby increases the pupils engagement at the lesson and compounded interest for learning, it becomes possible development the thought prioritized competencies the National Curriculum and the essential skills for the 21st century.

According to the author, the mentioned material will assist teachers to the professional development, the successfully to the implementation of the National Curriculum.